

הַיּוֹם
אַתֶּם
יֹצְאִים
בְּחֹדֶשׁ
הָאָבִיב

הִגִּיעַ לֵיל פֶּסַח כָּל הָעוֹלָם כֻּלּוֹ אוֹמֵר הַלֵּל
וְדַי בְּלַיְלָה זֶה אוֹצְרוֹת טְלָלִים נִפְתָּחִים.

טַל נוֹפֵף עֲלֵי אֶרֶץ בְּרוּכָה בְּטַל
מִמֶּגֶד שָׁמַיִם שַׂבְּעֵנוּ
צַוֵּה שָׁנָה טוֹבָה וּמְעוּטֶּרֶת בְּטַל
פְּרִי הָאָרֶץ לְגָאוֹן וּלְתִפְאֶרֶת
שֹׂבַע מַלֵּא אֲסָמֵינוּ גַּן רָוֶה שִׂימֵנוּ בְּטַל

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

ב הִנֵּה הַסְּתָו עָבַר הַגֶּשֶׁם חָלַף
הָלַךְ לוֹ: הַנִּצָּנִים נִרְאוּ בָאָרֶץ
עֵת הַזָּמִיר הִגִּיעַ וְקוֹל הַתּוֹר
נִשְׁמַע בְּאַרְצֵנוּ: הַתְּאֵנָה חָנְטָה
פַגֶּיהָ וְהַגְּפָנִים סְמָדַר נָתְנוּ רֵיחַ.

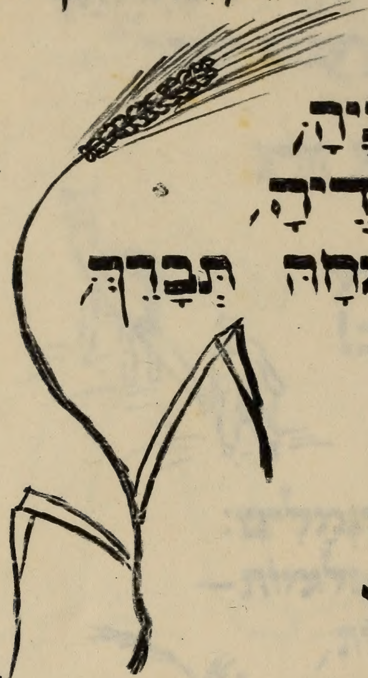
[illegible]

[illegible]

[illegible]

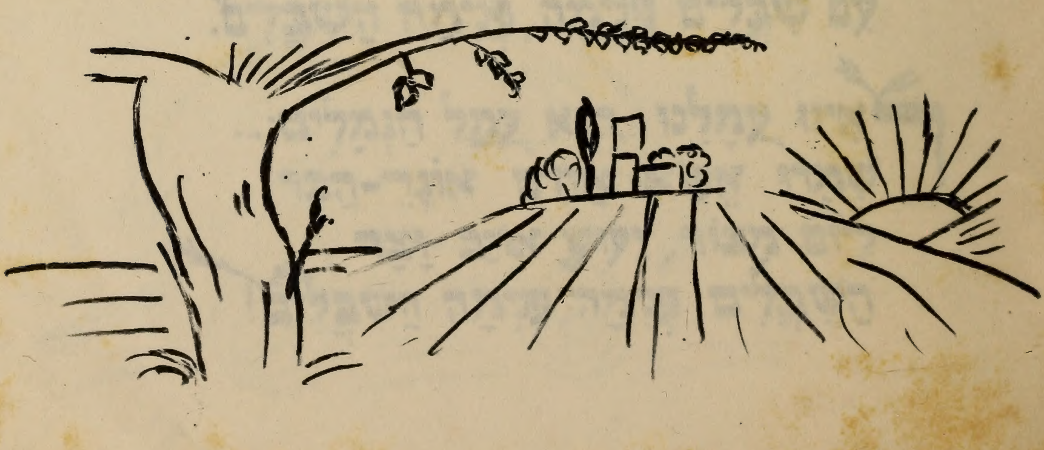

פָּקַדְתָּ הָאָרֶץ וַתְּשֹׁקְקֶהָ רַבַּת
תַּעְשְׁרֶנָּה, פֶּלֶג אֱלֹהִים מָלֵא מָיִם!

תָּכִין דְּגָנָם כִּי כֵן תְּכִינֶהָ,
תְּלָמֶיהָ רַוֵּה, נַחֵת גְּדוּדֶיהָ,
בִּרְבִיבִים תְּמֹגְגֶנָּה, צִמְחָהּ תְּבָרֵךְ,
עִטַּרְתָּ שְׁנַת טוֹבָתֶךָ
וּמַעְגָּלֶיךָ יִרְעֲפוּן דָּשֶׁן,
יִרְעֲפוּ נְאוֹת מִדְבָּר
וְגִיל גְּבָעוֹת תַּחְגֹּרְנָה.

הַגֶּשֶׁם חָלַף הָלַךְ לוֹ
עֲנָנִים הִתְפַּזְּרוּ וְאֵינָם;
הַשָּׂדוֹת מוֹרִיקִים וּמְשַׂגְשְׂגִים.

נַבִּים דוֹבְרִים אֵלַי: זִרְעוּנִי
בְּמַעֲנִית לֵבָב;
וְיוֹם יַגִּיעַ וְהָיִינוּ
לְשִׁבֳּלֵי זָהָב.

וְיֶלֶד רַךְ יָבוֹא אֵלַיִךְ
פִּרְחֵי דָגָן לָבוֹר
וְהֶלֶךְ דַּל בִּמְלִילוֹתַיִךְ
רַעֲבוֹנוֹ יִשְׁבּוֹר

חָרַשׁ חוֹרֵשׁ וְזָרַע זוֹרֵעַ
בְּמַעֲנִית הַלֵּב.
וּבֹאוּ, בֹּאוּ זָר וָרֵעַ
לְחַג קָצִיר קָרֵב!

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ בַּעֲמַל הַנְּמָלִים:
כָּל אִישׁ יָבִיא בְּעֹמֶר אֲלֻמּוֹת —
גְּדִישׁ-דָּגָן יָקוּם לְתַלְפִּיּוֹת,
וְשִׁבֳּלָיו פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ זֶה עֲמַל הַנְּמָלִים:
כֵּן יִרְבֶּה, לוֹ יְבָרֵךְ כִּפְלַיִם
מִשְׁמַנֵּי הָאָרֶץ וּמִטַּל שָׁמַיִם
עִם שִׁבֳּלִים פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים.

רְאִינוּ עֲמָלֵנוּ הוּא עֲמַל הַנְּמָלִים:...
שִׁמְרוּ אֵפוֹא אַחִים אוֹגְרֵי-הַבָּר
לְיוֹם מָצוֹר, יָעוּט אוֹיֵב וָצָר
הַשִּׁבֳּלִים פְּנִימָה, פְּנִימָה הַשִּׁבֳּלִים!

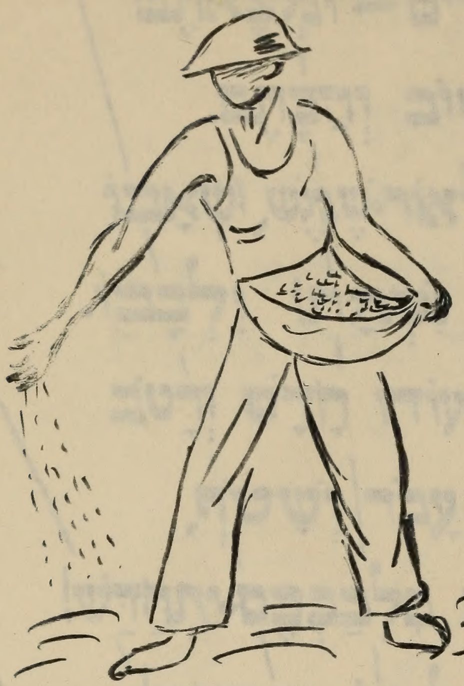
הַזּוֹרְעִים בְּדִמְעָה-בְּרִנָּה יִקְצֹרוּ:

הָלֹךְ יֵלֵךְ וּבָכֹה

נֹשֵׂא מֶשֶׁךְ הַזָּרַע:

בֹּא יָבֹא בְרִנָּה-

נֹשֵׂא אֲלֻמֹּתָיו.

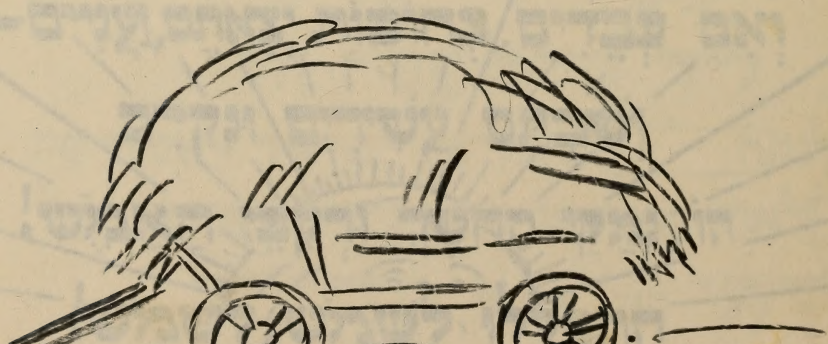
הַזּוֹרְעִים

זוֹרְעִים בַּשָּׂדוֹת

בַּיָּמִים וּבַלֵּילוֹת-

מֵעֶרֶב עַד בֹּקֶר, מִבֹּקֶר עַד עֶרֶב

כֹּה יִקְצְרוּ הַדָּגָן בְּלִי הֶרֶת.

עַם שֶׁמֶשׁ

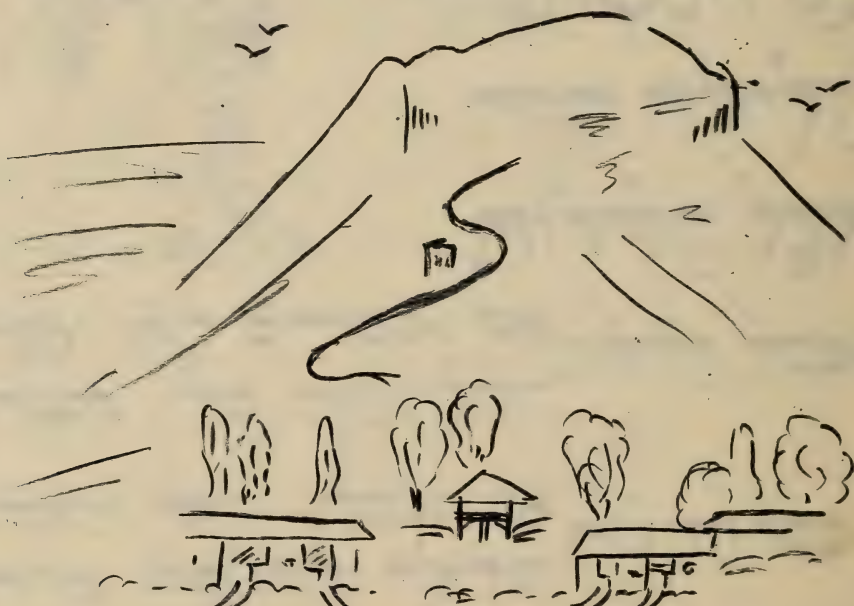
הַשְׁכִּימוּ לֶהָרִים – וּמְצָאתֶם
הַזָּהָב הַטּוֹב וְהַכֶּתֶם.
וִהְיִיתֶם רִאשׁוֹנִים לְאוֹר-שֶׁמֶשׁ, וּשְׁאָבוֹ
אִישׁ אִישׁ מְלֹא נִשְׁמָתוֹ וּלְבָבוֹ.
וִיקַר בֹּקֶר-אֵל, בְּעוֹדוֹ חָדָשׁ וְרָטֹב
יַעַבְרְכֶם-נָא עֲבֹר וָשֹׁטֶת,
וְכָל-נוֹשָׁן וְכָלֶה בִּלְבַבְכֶם-יִתְחַדֵּשׁ!
וְכָל-פִּגּוּל וּפְסוֹל בּוֹ-יִתְקַדֵּשׁ!
וּצְפַנְתֶּם וּשְׁמַרְתֶּם זֶה אוֹצַר זְהַבְכֶם,
וְהָיָה לְכַלְכֵּל בּוֹ לְבַבְכֶם
וְאִם כְּבֵדִים בְּחוֹבוֹת יְצָאתֶם, עֲנִיִּים –
וְשַׁבְתֶּם עֲשִׁירִים וּנְקִיִּים
הוֹ, נְמַקֵּי הַחֹשֶׁךְ וּרְקֵבֵי הָאֶמֶשׁ!
הִתְפַּלְּלוּ לַשֶּׁמֶשׁ, לַשֶּׁמֶשׁ!

לֵיל סֵדֶר פֶּסַח זֶה

הוּא לָנוּ הַ______ לִהְיוֹת קִבּוּצֵנוּ גוּף מְאֻחָד
הַמְגַבֵּשׁ בְּתוֹכוֹ בְּנֵי גָּלֻיּוֹת שׁוֹנוֹת מִפְּזוּרֵי עַמֵּנוּ וְנִדָּחָיו;

לֵיל סֵדֶר פֶּסַח זֶה

שֶׁל שְׁנַת ______ הוּא לָנוּ הַסֵּדֶר ______
עַל אַדְמָתֵנוּ, זוֹ רְצוּעַת הַקַּרְקַע בֵּין
יַם הַכִּנֶּרֶת מִמַּעֲרָב, וְהָרֵי הַגּוֹלָן מִמִּזְרָח

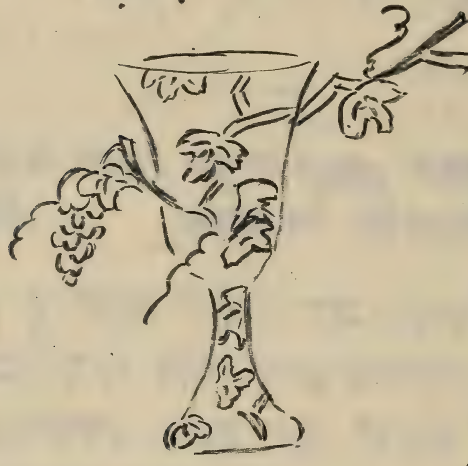

לֵיל סֵדֶר פֶּסַח זֶה

הוּא לָנוּ הַ______ בִּמְדִינַת יִשְׂרָאֵל הַמְחֻדֶּשֶׁת
______ לְאַחַר עֲמִידָתֵנוּ בְּמַעֲרָכָה קָשָׁה, בַּהֲגָנָה עַל
מִשְׁקֵנוּ וְעַל גְּבוּל מְדִינָתֵנוּ.

הָא לַחְמָא עַנְיָא דִּי אֲכָלוּ אַבְהָתָנָא בְּאַרְעָא דְמִצְרָיִם: כָּל דִּכְפִין יֵיתֵי וְיֵכוֹל. כָּל דִּצְרִיךְ יֵיתֵי וְיִפְסַח:

כוס ראשונה

מַה נִּשְׁתַּנָּה הַלַּיְלָה הַזֶּה מִכָּל הַלֵּילוֹת,

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִים חָמֵץ וּמַצָּה,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מַצָּה,

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין שְׁאָר יְרָקוֹת,
הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלּוֹ מָרוֹר

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ אוֹכְלִין בֵּין יוֹשְׁבִים וּבֵין
מְסוּבִּין, הַלַּיְלָה הַזֶּה כֻּלָּנוּ מְסוּבִּין

שֶׁבְּכָל הַלֵּילוֹת אָנוּ שׁוֹקְעִים בְּחוּלִין - הַלַּיְלָה
הַזֶּה קוֹדֶשׁ לְחָזוֹן - הַגְּאֻלָּה-
וְלִתְקוּמַת-יִשְׂרָאֵל.

עֲבָדִים הָיִינוּ

לְפַרְעֹה בְּמִצְרָיִם

וַיּוֹצִיאֵנוּ יְיָ אֱלֹהֵינוּ מִשָּׁם בְּיָד חֲזָקָה וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה, וְאִלּוּ לֹא הוֹצִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא אֶת אֲבוֹתֵינוּ מִמִּצְרַיִם, הֲרֵי אָנוּ וּבָנֵינוּ וּבְנֵי בָנֵינוּ מְשֻׁעְבָּדִים הָיִינוּ לְפַרְעֹה בְּמִצְרַיִם, וַאֲפִילוּ כֻּלָּנוּ חֲכָמִים, כֻּלָּנוּ נְבוֹנִים, כֻּלָּנוּ זְקֵנִים, כֻּלָּנוּ יוֹדְעִים אֶת הַתּוֹרָה — מִצְוָה עָלֵינוּ לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם.

וְכָל הַמַּרְבֶּה לְסַפֵּר בִּיצִיאַת מִצְרַיִם הֲרֵי זֶה מְשֻׁבָּח.

מַעֲשֶׂה בְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ וְרַבִּי אֶלְעָזָר בֶּן-עֲזַרְיָה וְרַבִּי עֲקִיבָא וְרַבִּי טַרְפוֹן, שֶׁהָיוּ מְסֻבִּין בִּבְנֵי—בְרַק, וְהָיוּ מְסַפְּרִים בִּיצִיאַת מִצְרַיִם כָּל אוֹתוֹ הַלַּיְלָה, עַד שֶׁבָּאוּ תַלְמִידֵיהֶם וְאָמְרוּ לָהֶם: רַבּוֹתֵינוּ הִגִּיעַ זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל שַׁחֲרִית:

כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָנִים דִּבְּרָה

תּוֹרָה

אֶחָד חָכָם, אֶחָד רָשָׁע, אֶחָד תָּם, וְאֶחָד שֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל.

חָכָם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֵדוֹת וְהַחֻקִּים וְהַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר צִוָּה יְיָ אֱלֹהֵינוּ אֶתְכֶם? וְאַף אַתָּה אֱמוֹר-לוֹ כְּהִלְכוֹת הַפֶּסַח. אֵין מַפְטִירִין אַחַר הַפֶּסַח אֲפִיקוֹמָן.

רָשָׁע מַה הוּא אוֹמֵר? מַה הָעֲבוֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. לָכֶם וְלֹא לוֹ. וּלְפִי שֶׁהוֹצִיא אֶת עַצְמוֹ מִן הַכְּלָל, כָּפַר בְּעִקָּר. אִלּוּ הָיָה שָׁם לֹא הָיָה נִגְאָל.

תָּם מַה הוּא אוֹמֵר? מַה זֹּאת? וְאָמַרְתָּ אֵלָיו: בְּחֹזֶק יָד הוֹצִיאָנוּ יְיָ מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

וְשֶׁאֵינוֹ יוֹדֵעַ לִשְׁאוֹל — אַתְּ פְּתַח לוֹ, שֶׁנֶּאֱמַר: וְהִגַּדְתָּ לְבִנְךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמוֹר בַּעֲבוּר זֶה עָשָׂה יְיָ לִי בְּצֵאתִי מִמִּצְרָיִם.

זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים, מבית עבדים.

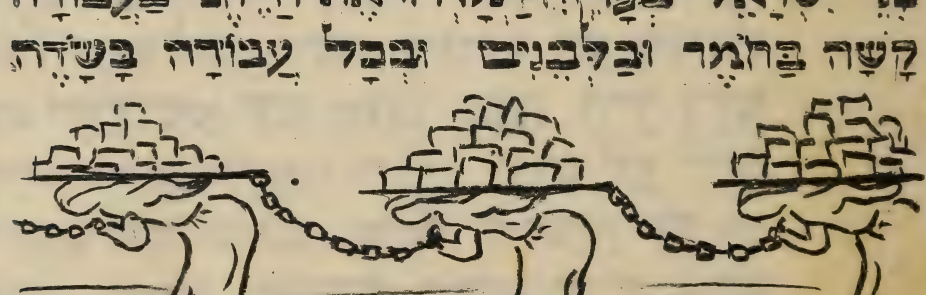
מתחילה עובדי עבודה זרה היו אבותינו. ויקם אברהם אבי אבות האמה וילך ארצה כנען וקול אלהים דבר אל אברהם בחזון לבבו: שא נא עיניך וראה מן המקום אשר אתה שם: צפונה ונגבה וקדמה וימה; כי את כל הארץ אשר אתה רואה, לך אתננה ולזרעך עד עולם. ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם ועבדום וענו אותם, ויולד אברהם את יצחק ויצחק את יעקב וירבה זרעם: ויעקב ובניו ירדו מצרימה במתי מעט ויהיו שם לגוי גדול עצום ורב, לא ירד יעקב אבינו להשתקע במצרים, אלא לגור שם, שנאמר: ויאמרו אל פרעה: לגור בארץ באנו ואין מרעה לצאן אשר לעבדיך, כי כבד הרעב בארץ ועתה ישבו נא עבדיך בארץ גשן.

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

וַיָּמָת יוֹסֵף וְכָל אֶחָיו וְכֹל הַדּוֹר הַהוּא. וּבְנֵי יִשְׂרָאֵל פָּרוּ וַיִּשְׁרְצוּ וַיִּרְבּוּ וַיַּעַצְמוּ בִּמְאֹד מְאֹד: וַיָּקָם מֶלֶךְ חָדָשׁ עַל מִצְרַיִם, אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף וַיֹּאמֶר אֶל עַמּוֹ, הִנֵּה עַם בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל רַב וְעָצוּם מִמֶּנּוּ הָבָה נִתְחַכְּמָה לוֹ פֶּן יִרְבֶּה וְהָיָה כִּי תִקְרֶאנָה מִלְחָמָה וְנוֹסַף גַּם הוּא עַל שֹׂנְאֵינוּ, וַיָּשִׂימוּ עָלָיו שָׂרֵי מִסִּים לְמַעַן עַנֹּתוֹ בְּסִבְלֹתָם, וַיִּבֶן עָרֵי מִסְכְּנוֹת לְפַרְעֹה אֶת פִּתֹם וְאֶת רַעַמְסֵס.

וְכַאֲשֶׁר יְעַנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיָּקֻצוּ מִפְּנֵי בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל. וַיַּעֲבִדוּ מִצְרַיִם אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּפָרֶךְ: וַיְמָרְרוּ אֶת חַיֵּיהֶם בַּעֲבֹדָה קָשָׁה בְּחֹמֶר וּבִלְבֵנִים וּבְכָל עֲבֹדָה בַּשָּׂדֶה,

וַיָּרֵעוּ אֹתָנוּ הַמִּצְרִים וַיְעַנּוּנוּ וַיִּתְּנוּ עָלֵינוּ עֲבֹדָה קָשָׁה. וַיִּצְעֲקוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֲבוֹדָה וַיִּזְעָקוּ וַתַּעַל שַׁוְעָתָם אֶל-אֱלֹהִים מִן הָעֲבֹדָה: וַנִּצְעַק אֶל אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ וַיִּשְׁמַע אֶת קוֹלֵנוּ וַיַּרְא אֶת עָנְיֵנוּ וְאֶת עֲמָלֵנוּ וְאֶת לַחֲצֵנוּ.

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם, מִבֵּית עֲבָדִים.

כוס שניה.

מֹשֶׁה הָיָה רוֹעֶה צֹאן יִתְרוֹ חֹתְנוֹ וַיִּנְהַג הַצֹּאן אַחַר הַמִּדְבָּר.

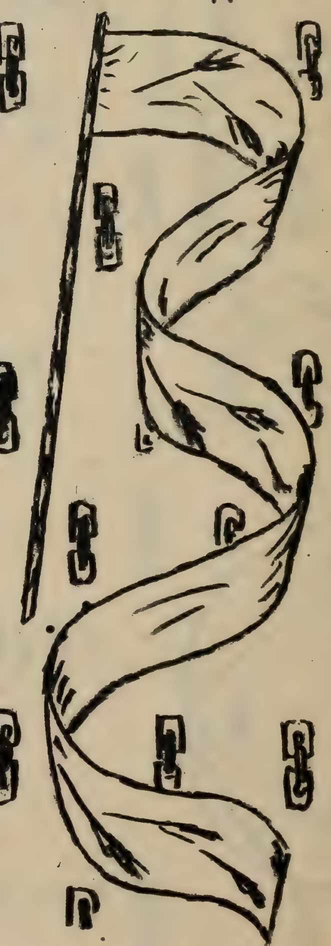

בְּחָנוֹ הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא בְּצֹאן, אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ: כְּשֶׁהָיָה מֹשֶׁה רַבֵּנוּ רוֹעֶה צֹאנוֹ שֶׁל יִתְרוֹ בַּמִּדְבָּר בָּרַח מִמֶּנּוּ גְּדִי וְרָץ אַחֲרָיו עַד שֶׁהִגִּיעַ לְחָסוּת. נִזְדַּמְּנָה לוֹ בְּרֵכָה שֶׁל מַיִם וְעָמַד הַגְּדִי לִשְׁתּוֹת. כֵּיוָן שֶׁהִגִּיעַ מֹשֶׁה אֶצְלוֹ אָמַר: לֹא יָדַעְתִּי שֶׁרָץ הָיִיתָ מִפְּנֵי צָמָא, עָיֵף אַתָּה. לָקַח מֹשֶׁה אֶת הַגְּדִי עַל כְּתֵפָיו וְהָיָה מְהַלֵּךְ. אָמַר הַקָּבָּ"ה: יֵשׁ לְךָ רַחֲמִים לִנְהוֹג צֹאנוֹ שֶׁל בָּשָׂר וָדָם, כָּךְ — חַיֶּיךָ, אַתָּה תִּרְעֶה צֹאנִי יִשְׂרָאֵל!

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיֵּצֵא מֹשֶׁה אֶל אֶחָיו, וַיַּרְא בְּסִבְלֹתָם,
[כְּשֶׁהָיָה רוֹאֶה בְּסִבְלוֹתָם, הָיָה בּוֹכֶה
וְאוֹמֵר: חֲבָל לִי עֲלֵיכֶם, מִי יִתֵּן מוֹתִי
עֲלֵיכֶם! שֶׁאֵין לְךָ מְלָאכָה קָשָׁה מִמְּלֶאכֶת
הַטִּיט. וְהָיָה נוֹתֵן כְּתֵפָיו וּמְסַיֵּעַ לְכָל אֶחָד מֵהֶם]

וְהָאֱלֹהִים יְדַבֵּר וְאֵלָיו יְדַבֵּר: לֵךְ שׁוּב
מִצְרַיְמָה וְעָשִׂיתָ לִּי עָם! הֲיָדַעְתָּ
אֵיךְ יֵעָשֶׂה עָם? אֶת הָעוֹבְדִים
וְאֶת הָאֻמְלָלִים תִּקְרָא אֵלֶיךָ, אֶת
כָּל אֵלֶּה אֲשֶׁר יֵאָנְחוּ מֵעֲבוֹדָה
וַאֲשֶׁר יְעֻנּוּ תַּחַת יַד נוֹגְשִׂים
וּפְקִידִים וְאֵין לָהֶם בִּלְתִּי אִם לֵב
וּבַלֵּב הַזֶּה מְעַט רֶגֶשׁ וְדִבַּרְתָּ
אֲלֵיהֶם וְהוֹצֵאתָ אוֹתָם מִבֵּית
עֲבָדִים וּגְאַלְתָּם וְנָתַתָּ לָהֶם
חֻקִּים וּמִשְׁפָּטִים וְעָשִׂיתָ אוֹתָם
לְעָם! – לֵךְ בֹּא מִצְרַיְמָה וּבָאתָ
אֶל הָעֲנִיִּים וְהָאֻמְלָלִים, אֶל כָּל
הַנֶּאֱנָחִים וְהַנִּדְכָּאִים וְאָמַרְתָּ
אֲלֵיהֶם כִּי אֻמְלָלִים הֵם, וְהֵם
לֹא יֵדְעוּ, וְכִי גָּדוֹל עָנְיָם וְנוֹרָא

לַחֲצָם — וְהֵם לֹא יַאֲמִינוּ
וּפָקַחְתָּ עֵינֵיהֶם בְּחוֹזֶק-יָד
עַל כָּל לַחֲצָם וְעַל כָּל עָנְיָם
— וְגָאַלְתָּ אוֹתָם, וְעַם רַב
יִמָּשֵׁךְ אַחֲרֶיךָ מִקֶּרֶב אַחֶיךָ
אֲשֶׁר לֹא יָדַעְתָּ וַאֲשֶׁר לֹא
יְדָעוּךָ עוֹד, וּמִקֶּרֶב כָּל הָעָם
מִסָּבִיב, אֲשֶׁר רַע וּמַר לָהֶם;
וְהָיִיתָ לְאַב הֲמוֹן אָדָם-רַב
וּלְרֹאשׁ שְׁבָטָיו, וְעָשִׂיתָ

מִן הַתּוֹלָעִים-

אָדָם,

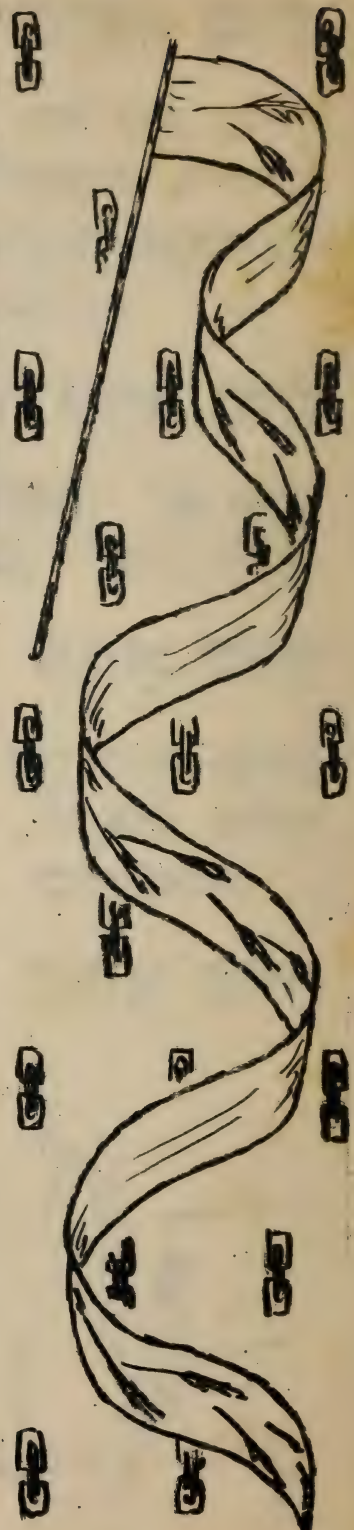
וּמִן הָאָדָם-

עָם,

וּמֵעַפְרוֹת-חוֹל-

אֶרֶץ,

מהר משה צוה סרעה......

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיִּשָּׂא הָעָם אֶת בְּצֵקוֹ בְּטֶרֶם יֶחְמָץ, מִשְׁאֲרוֹתָם
צְרוּרוֹת בְּשִׂמְלוֹתָם וְכָכָה יֹאכְלוּ אוֹתוֹ:
מָתְנֵיהֶם חֲגֻרִים, נַעֲלֵיהֶם בְּרַגְלֵיהֶם וּמַקְלָם
בְּיָדָם, בְּחִפָּזוֹן יֹאכְלוּהוּ:

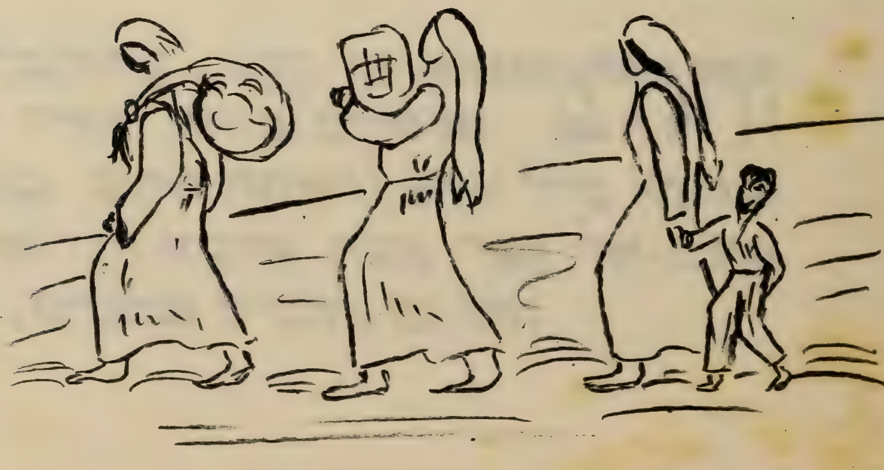
הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיִּסְעוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל סֻכּוֹתָה כְּשֵׁשׁ מֵאוֹת
אֶלֶף רַגְלִי וְגַם עֵרֶב רַב עָלָה אִתָּם.

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וַיֹּאפוּ אֶת הַבָּצֵק אֲשֶׁר הוֹצִיאוּ מִמִּצְרַיִם
עֻגוֹת מַצּוֹת, כִּי לֹא חָמֵץ, כִּי גֹרְשׁוּ
מִמִּצְרַיִם וְלֹא יָכְלוּ לְהִתְמַהְמֵהַּ.

הַיּוֹם אַתֶּם יוֹצְאִים בְּחֹדֶשׁ הָאָבִיב

וּבָאז כֵּן בְּיָמֵינוּ: אַף אוֹתָנוּ
הֵרֵעוּ הַמִּצְרִים וּבְנֵי יִשְׁמָעֵאל
וַיֹּאמְרוּ לְהַכְרִית אֶת מְדִינָתֵנוּ
וַיָּקוּמוּ עָלֵינוּ בְּעַם רָב וּבְכֹחַ גָּדוֹל
וַיְדַבְּרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ: הָבָה
נַעֲלֶה עַל יִשְׂרָאֵל וְנַשְׁמִידֵנוּ. מְעַט
כִּי מְעַטִּים הֵמָּה וְכֹחֵנוּ רַב — וּנְחַלֵּק שָׁלָל וְנָבוֹז
בָּז וְנִמְחֶה אֶת זֵכֶר יִשְׂרָאֵל מִתַּחַת הַשָּׁמֶשׁ.
אַךְ לֹא נִרְתַּע הָעָם וַיְחָרֵף אֶת נַפְשׁוֹ וַיַּעֲמֹד בִּמְתֵי
מְעַט וּבְנִשְׁקוֹ הַדַּל וַיַּכֵּה בָּהֶם עֶשֶׂר מַכּוֹת וְאֶת
אַדְמָתוֹ שִׁחְרֵר.

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם מִבֵּית עֲבָדִים.

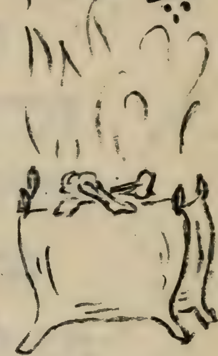
בְּכָל דּוֹר וָדוֹר חַיָּב אָדָם לִרְאוֹת אֶת עַצְמוֹ כְּאִלּוּ הוּא יָצָא מִמִּצְרַיִם

וְהַמִּצְרִים הוּכּוּ בְּעֶשֶׂר מַכּוֹת: בְּיָד חֲזָקָה שְׁתַּיִם, וּבִזְרוֹעַ נְטוּיָה שְׁתַּיִם, וּבְמוֹרָא גָּדוֹל שְׁתַּיִם, וּבְאוֹתוֹת שְׁתַּיִם וּבְמוֹפְתִים שְׁתַּיִם. אֵלּוּ עֶשֶׂר מַכּוֹת שֶׁהֵבִיא הַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ הוּא עַל הַמִּצְרִים בְּמִצְרַיִם.

רבן גמליאל היה אומר: כל שלא אמר שלשה דברים אלו בפסח לא יצא ידי חובתו, ואלו הן: פסח מצה ומרור.

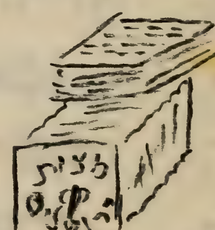
פסח

שהיו אבותינו אוכלים בזמן שבית המקדש היה קים על שום מה? על שום שפסח הקדוש ברוך הוא על בתי אבותינו במצרים, שנאמר: ואמרתם זבח פסח הוא ליי, אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל, ויקד העם וישתחוו.

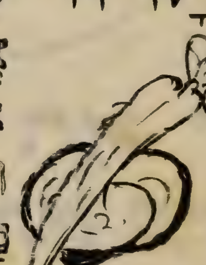
מצה

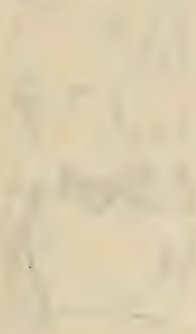
זו שאנו אוכלים על שום מה? על שום שלא הספיק בצקם של אבותינו להחמיץ שנאמר ויאפו את הבצק אשר הוציאו ממצרים עגות מצות כי לא חמץ, כי גרשו ממצרים ולא יכלו להתמהמה וגם צדה לא עשו להם.

מרור

זה שאנו אוכלים על שום מה? על שמררו המצרים את חיי אבותינו במצרים, שנאמר: וימררו את חייהם בעבודה קשה, בחמר ובלבנים ובכל עבודה בשדה את כל עבדתם אשר עבדו בהם בפרך.

בְּצֵאת יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרָיִם

בֵּית יַעֲקֹב מֵעַם לֹעֵז,

הָיְתָה יְהוּדָה לְקָדְשׁוֹ

יִשְׂרָאֵל מַמְשְׁלוֹתָיו.

הַיָּם רָאָה וַיָּנֹס

הַיַּרְדֵּן יִסֹּב. לְאָחוֹר

הֶהָרִים רָקְדוּ כְאֵילִים

גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן.

מַה לְּךָ הַיָּם כִּי תָנוּס

הַיַּרְדֵּן תִּסֹּב לְאָחוֹר

הֶהָרִים תִּרְקְדוּ כְאֵילִים

גְּבָעוֹת כִּבְנֵי צֹאן.

מִלִּפְנֵי אָדוֹן חוּלִי אָרֶץ

מִלִּפְנֵי אֱלוֹהַּ יַעֲקֹב,

הַהֹפְכִי הַצּוּר אֲגַם מָיִם

חַלָּמִישׁ לְמַעְיְנוֹ מָיִם!

זָכוֹר אֶת הַיּוֹם הַזֶּה אֲשֶׁר

יְצָאתֶם מִמִּצְרַיִם, מִבֵּית עֲבָדִים

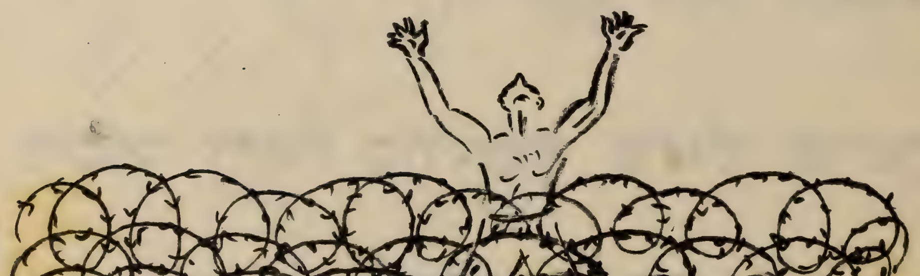
כָּל דִיכְפִין
יֵיתֵי וְיֵיכוֹל

כָּל דִצְרִיךְ:
יֵיתֵי וְיִפְסַח

וְהִיא שֶׁעָמְדָה לַאֲבוֹתֵינוּ וְלָנוּ שֶׁלֹּא אֶחָד בִּלְבָד עָמַד עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ אֶלָּא שֶׁבְּכָל דּוֹר וָדוֹר עוֹמְדִים עָלֵינוּ לְכַלּוֹתֵנוּ וְהַקָּדוֹשׁ-בָּרוּךְ-הוּא מַצִּילֵנוּ מִיָּדָם.

אָכֵן בְּכָל דּוֹר וָדוֹר קָם עָלֵינוּ מִי שֶׁאוֹמֵר לְהַשְׁמִידֵנוּ וּבְדוֹר זֶה הִגְדִּיל לַעֲשׂוֹת הַשָּׂטָן, אֲשֶׁר הֵפִיץ אֶת זֶרַע הַשִּׂנְאָה לְעַמֵּנוּ וַיַּעַל צִמְחֵי תַּרְעֵלָה. שֵׁשׁ מֵאוֹת רִבּוֹא מִבְּנֵי עַמֵּנוּ נִכְרְתוּ בְּלֹא עִתָּם, גָּוְעוּ בְּרָעָב וּבְצָמָא, בְּמָצוֹר וּבְמָצוֹק בְּחֶרֶב וּבְחֶנֶק וְהוּצְאוּ לַהוֹרֵג בְּרֹאשׁ כָּל חוּצוֹת עַל לֹא עָוֶל בְּכַפָּם, כִּי מִזֶּרַע הַיְּהוּדִים הֵמָּה!

שְׁפֹךְ חֲמָתְךָ עַל הַגּוֹיִם
אֲשֶׁר לֹא יְדָעוּךָ כִּי אָכַל
אֶת יַעֲקֹב וְאֶת נָוֵהוּ הֵשַׁמּוּ.
תַּשְׁמִידֵם מִתַּחַת פְּנֵי הַשָּׁמַיִם.

וְאֵלֶּה אֲשֶׁר שָׂרְדוּ מִן
הַהֲפֵכָה הַנּוֹרָאָה
גָּמְרוּ אֹמֶר לֹא
לִחְיוֹת יוֹתֵר בְּצֵל
הַגּוֹיִם וְלָשִׂים פְּעָמֵיהֶם לְאֶרֶץ הָאָבוֹת
הַקָּמָה לִתְחִיָּה.

קומו תועי מדבר, צאו מתוך השממה,
עוד הדרך רב, עוד רבה המלחמה

רב-לכם לנוע, לנוד בערבה–
ולפניכם פרושה דרך גדולה, רחבה.

רק ארבעים שנה נתע בין ההרים–
ובחול טמנו ששים רבוא פגרים,

אל-נא יעצרונו פגרי הנחשלים,
שבעבדותם מתו– נפסח על החללים!

ירקבו בקלונם סרוחים על צרורותם.
שבכתפם נשאו ממצרים אותם.

ימתק למו חלומם, חלום רב בצלים, שומים
דודים מלאי בשר רבים ועצומים.

עוד היום או מחר יחלק רוח קדים
עם העיט גופת אחרון העבדים,

והשמש תשמח אלי-גיל לשלוח
בראשונה אור על פני דור כביר כח.

ובתרועה יצהיל גם-הדור ראשונה
פניו לקראת שמש והדר גאונה.

קומו אפוא, נדים. עזבו את השממה!
אך אל יעל קולכם, דרכו עז בדממה!

פֶּן צַעֲדֵיהֶם יַרְגִּיז מִדְבָּר וּנְרְדָּמָיו—
 אִישׁ וְאִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע הֵד פְּעָמָיו!

אִישׁ בִּלְבָבוֹ יִשְׁמַע קוֹל אֱלֹהַּ דֹּבֵר:
 לֵךְ! הַיּוֹם אֶל-אֶרֶץ חֲדָשָׁה אַתָּה עֹבֵר!

לֹא! לֹא לֶחֶם קְלוֹקֵל, שְׂלָו וּדְגַן שָׁמַיִם—
 לֶחֶם עֶצֶב תֹּאכַל, פְּרִי עֲמַל יָדֶיךָ!

לֹא! לֹא אֹהֶל תֹּהוּ וַעֲלִיּוֹת שְׁחָקִים—
 בַּיִת אַחֵר תִּבְנֶה, אֹהֶל אַחֵר תָּקִים!

כִּי מִלְּבַד הַמִּדְבָּר תַּחַת הַשָּׁמַיִם,
 עוֹד לֶאֱלֹהַּ עוֹלָם גָּדוֹל רְחַב יָדַיִם

וּמִלְּבַד יְלֵל הַיְשִׁימוֹן, דְּמִי הַצִּיָּה
 תִּרְגַּשׁ תַּחַת שִׁמְשׁוֹ אֶרֶץ יְפֵה-פִיָּה.

ואף בארצנו היו ימי מסה כבדים כי קמו עלינו אויבים רבים ויאמרו להצר את צעדינו ולשים כבודנו לשמצה כאשר יעשה בתפוצות הגולה.

ואף על פי כן גבר הישוב ויעצם כח. כפרים הוקמו וערים נבנו וקרקע ועבודה נכבשו ודור חדש איתן, בוטח ומתרונן עלה וצעד בשבילי ארצנו. וצי ישראל, זעיר ובן-בלי-שם, ורב תהילות מאין כמוהו, צי ספינות המעפילים היה לצי ההצלה של עם עתיק יומין החותר בעקשנות לחוף מבטחים.

אכן לא נותקה מעולם שרשרת החזון, והכיסופים לגאולה, בכל דור ובכל גלות קמו חוזים, אשר ערגו וחתרו אל ארץ האבות ועשו למען תקומת ישראל. כל דור כדרכו וכל דור באמונתו ואחת המטרה: קבוץ גלויות!

אֲשֶׁר שָׁאֲפוּ אֵלָיו שִׁשִּׁים דּוֹר, קָם וְנִהְיָה. הוּנַח הַיְסוֹד בִּידֵי שְׁלשָׁה דוֹרוֹת שֶׁל עוֹלִים וּבוֹנִים בַּעֲמַל כַּפַּיִם וּבְנַחֲלֵי דָּם. בַּחֲרִיצוּת נְמָלִים עָשׂוּ אֶת עֲבוֹדָתָם, שִׁיר הֶעָמָל בְּפִיהֶם וַחֲזוֹן הַמְּדִינָה נֵר לְרַגְלָם.

דּוֹר אַחֲרוֹן לְשִׁעְבּוּד וְרִאשׁוֹן לִגְאוּלָה אֲנַחְנוּ!

יָדֵנוּ לְבַדָּה, יָדֵנוּ הַחֲזָקָה
אֶת כֹּבֶד הָעוֹל מֵעַל גְּאוֹן צַוָּארֵנוּ פֵּרְקָה
וַנִּזְקֹף רָאשֵׁינוּ שָׁמַיְמָה וַיִּצְרוּ בְּעֵינֵנוּ–
וַנַּעֲרֹק לַמִּדְבָּר וַנֹּאמַר לַצִּיָּה „אִמֵּנוּ!"
עַל רָאשֵׁי הַצּוּרִים בֵּין מִפְלְשֵׂי עָבִים
שָׁתִינוּ מִמְּקוֹרוֹ הַדְּרוֹר עִם כָּל נִשְׁרֵי שָׁמַיִם-
וּמִי אָדוֹן לָנוּ?!
גַּם עַתָּה–אִם סָגַר עָלֵינוּ מִדְבָּרוֹ אֵל נָקָם,
בִּמְעַט נָגַע-בָּנוּ שִׁיר עִזּוּז וָמְרִי–וְנָקָם!
לַחֲרָבוֹת! לָרְמָחִים! הִתְאַחֲדוּ! הֵימִינוּ!
עַל אַף הַשָּׁמַיִם וַחֲמָתָם–
הִנְנוּ וְעָלִינוּ!

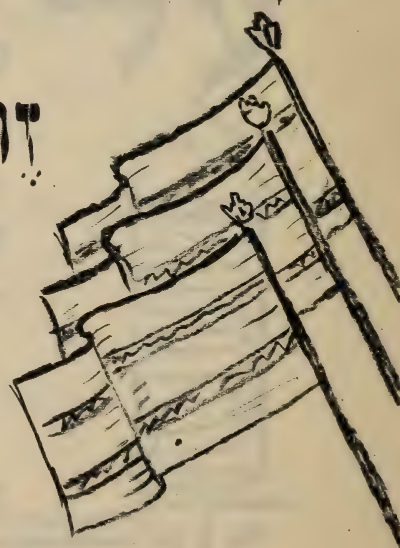
שנת תש"ח

שנה רבת עלילות
בתולדות עם ישראל,
ומי ימלל את גדולתה ונצורותיה? ביום
י"ד בכסלו הכירו אמות העולם בזכות עם-
ישראל למדינה, ולמחרת היום הכרזה מלחמה
עד-חרמה על הישוב בארץ. וביום ה' באיר הכריזו
שליחי הישוב על הקמת מדינת-ישראל, בעוד
צבאות ערב פלשו לאדמתה מצפון, מדרום וממזרח
ואימו בהתרברבות להפכה
לתלי חרבות. ותכבד המלחמה
בישראל ויחלצו כל אוחזי-
נשק מנער ועד זקן וכל
תופשי-כלי מלחמה. רבים
נפלו חללים ורוו בדמם כל
גיא וכל גבע. אך בני ישראל
עמדו בעז בכל אתר ואתר
והדפו את בני ישמעאל
ויכום מכה אחת אפים.

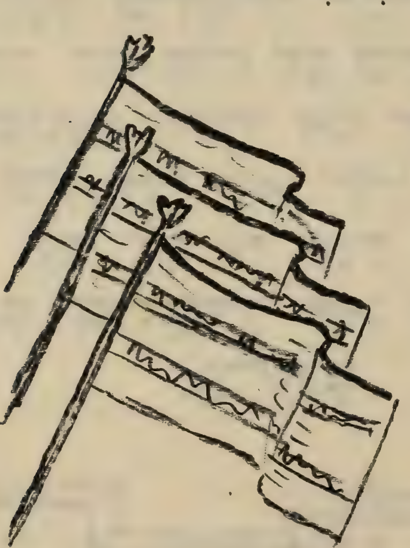

כי יום נקם בלבי ושנת גאולי באה:
ואביט ואין עוזר ואשתומם ואין סומך
ותושע לי זרועי וחמתי היא סמכתני:
ואבוס עמים באפי ואשכרם בחמתי
ואוריד לארץ נצחם.

אם פי כמה תמשך המערכה, אם בקרבנות נוספים, אם בחלק גדול יותר של יצירתנו תעלה לנו—האם לא נעמד בה? אחרינו: עבדות ונוון—לפנינו קוממיות ועצמאות. זאת היא המערכה. עד מתי?—כך שואלים, עד מתי? עד שישבר כח האויב. ועד מתי נחיה בסכנת התקפות חדשות? כך שואלים, עד מתי? עד שכחו של ישראל בארצו ידון למפרע לתבוסה כל התקפת אויב, באשר הוא שם. עד שהנלהב ביותר והנועז ביותר במחנה האויב ידעו: אין אמצעי לשבור את כח ישראל בארצו. כי הכרח-החיים אתו, ואמת-החיים אתו ואין דרך בלתי אם להשלים אתו.

זהו

טעם המערכה

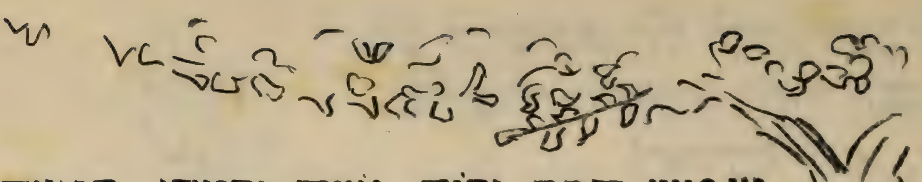

תארך המלחמה ויד ישראל הלכה הלוך וגבור. גבורי ישראל שחררו את הגליל ואת הנגב ואת ירושלים הנצורה. מדינת ישראל העמיקה שורש ותעמד איתנה.

איתן נעמד במקומנו
כל רוח רע לא יזיזנו
אל מרך אל עצבת
בל תכבה האש הבוערת

על חומותיך ירושלים הפקדתי שמרים כל היום וכל הלילה תמיד לא יחשו המזכירים את יהוה. אל דמי לכם ואל תתנו דמי לו, עד יכונן ועד ישים את ירושלים תהילה בארץ.

שִׁמְעוּ דְבַר יְהוָֹה גּוֹיִם, וְהַגִּידוּ בָאִיִּים מִמֶּרְחָק וְאִמְרוּ: מְזָרֵה יִשְׂרָאֵל יְקַבְּצֶנּוּ וּשְׁמָרוֹ כְּרוֹעֶה עֶדְרוֹ: כִּי-פָדָה יְהוָֹה אֶת יַעֲקֹב וּגְאָלוֹ מִיַּד חָזָק מִמֶּנּוּ: וּבָאוּ וְרִנְּנוּ בִמְרוֹם צִיּוֹן וְנָהֲרוּ אֶל טוּב יְהוָֹה עַל דָּגָן וְעַל תִּירֹשׁ וְעַל יִצְהָר וְעַל בְּנֵי צֹאן וּבָקָר וְהָיְתָה נַפְשָׁם כְּגַן רָוֶה וְלֹא יוֹסִיפוּ לְדַאֲבָה עוֹד.

קוֹל קוֹרֵא בַּמִּדְבָּר, פַּנּוּ דֶּרֶךְ ה' יַשְּׁרוּ בָּעֲרָבָה מְסִלָּה. לֹא יֵאָמֵר לָךְ עוֹד עֲזוּבָה וּלְאַרְצֵךְ עוֹד שְׁמָמָה. אֶפְתַּח עַל שְׁפָיִים נְהָרוֹת וּבְתוֹךְ בְּקָעוֹת מַעְיָנוֹת אָשִׂים מִדְבָּר לַאֲגַם מַיִם וְאֶרֶץ צִיָּה לְמוֹצָאֵי מָיִם וְהָיָה הַשָּׁרוֹן לִנְוֵה-צֹאן וְעֵמֶק עָכוֹר לְרֵבֶץ בָּקָר. וּבָנוּ בָתִּים וְיָשָׁבוּ וְנָטְעוּ כְרָמִים וְאָכְלוּ פִּרְיָם.

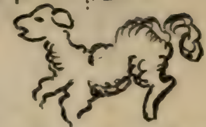

עַל הַר גָּבוֹהַ עֲלִי לָךְ מְבַשֶּׂרֶת צִיּוֹן.
הָרִימִי בְכֹּחַ קוֹלֵךְ מְבַשֶּׂרֶת יְרוּשָׁלָיִם.
הָרִימִי, אַל תִּירָאִי!
אִמְרִי לְעָרֵי יְהוּדָה הִנֵּה אֱלֹהֵיכֶם.

עַל הֶהָרִים שְׂאוּ קוֹלְכֶם
שִׁיר חָדָשׁ,
גְּבָעוֹת יִמְחֲאוּ כַף
שִׁיר חָדָשׁ,
בַּת עַמִּי, עוּרִי הִתְעוֹרְרִי
פִּצְחִי רִנָּה וָשִׁיר!

אוֹדְךָ כִּי עֲנִיתָנִי
וַתְּהִי לִי לִישׁוּעָה
אֶבֶן מָאֲסוּ הַבּוֹנִים
הָיְתָה לְרֹאשׁ פִּנָּה
מֵאֵת ה' הָיְתָה זֹּאת
הִיא נִפְלָאת בְּעֵינֵינוּ
זֶה הַיּוֹם עָשָׂה ה'
נָגִילָה וְנִשְׂמְחָה בוֹ:

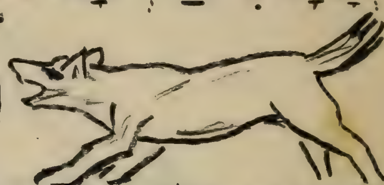
חד גדיא דזבין אבא בתרי זוזי
חד גדיא, חד גדיא.

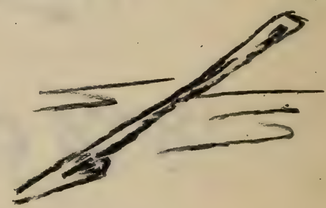
ואתא שונרא ואכלא לגדיא, דזבין אבא
בתרי זוזי,
חד גדיא, חד גדיא

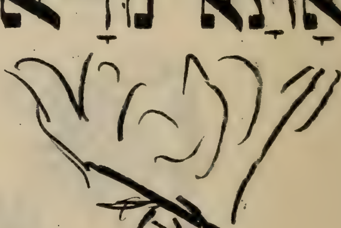
ואתא כלבא ונשך לשונרא, דאכלה לגדיא
דזבין אבא בתרי זוזי
חד גדיא, חד גדיא

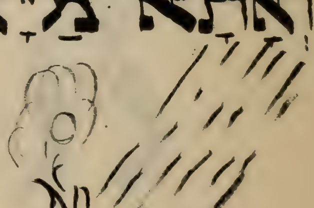
ואתא חוטרא והכה לכלבא, דנשך לשונרא
דאכלה לגדיא, דזבין אבא
בתרי זוזי
חד גדיא, חד גדיא

ואתא נורא ושרף לחוטרא, דהכה לכלבא
דנשך לשונרא, דאכלה לגדיא
דזבין אבא בתרי זוזי,
חד גדיא, חד גדיא

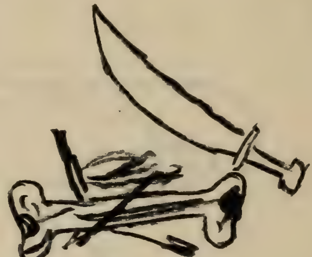
ואתא מיא וכבה לנורא, דשרף לחוטרא
דהכה לכלבא, דנשך לשונרא
דאכלה לגדיא, דזבין אבא
בתרי זוזי
חד גדיא, חד גדיא

וְאָתָא תוֹרָא וְשָׁתָא לְמַיָּא, דְּכָבָא לְנוּרָא
דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְּהִכָּא לְכַלְבָּא
דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא, דְּאָכְלָה לְגַדְיָא
דְּזַבִּין אַבָּא בִּתְרֵי זוּזֵי,
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא

וְאָתָא הַשּׁוֹחֵט וְשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא
דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא
דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא
דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא

וְאָתָא מַלְאַךְ-הַמָּוֶת וְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט
דְּשָׁחַט לְתוֹרָא, דְּשָׁתָא לְמַיָּא
דְּכָבָה לְנוּרָא, דְּשָׂרַף לְחוּטְרָא
דְּהִכָּה לְכַלְבָּא, דְּנָשַׁךְ לְשׁוּנְרָא
דְּאָכְלָה לְגַדְיָא, דְּזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי,
חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא

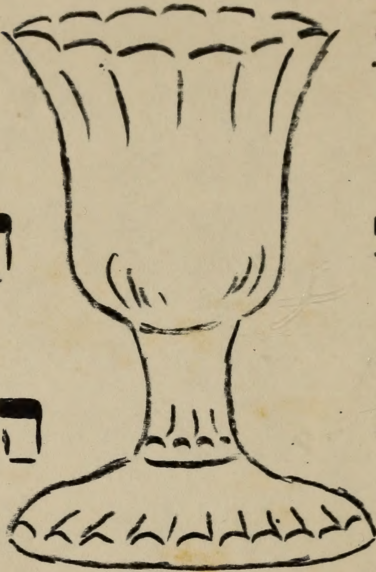

וְאָתָא הַקָּדוֹשׁ בָּרוּךְ הוּא וְשָׁחַט
לְמַלְאַךְ הַמָּוֶת, דְשָׁחַט לְשׁוֹחֵט, דְשָׁחַט
לְתוֹרָא, דְשָׁתָא לְמַיָּא, דְכָבָא לְנוּרָא
דְשָׂרַף לְחוּטְרָא, דְהִכָּא לְכַלְבָּא, דְנָשַׁךְ
לְשׁוּנְרָא, דְאָכְלָה לְגַדְיָא, דְזַבִּין אַבָּא
בִּתְרֵי זוּזֵי חַד גַּדְיָא, חַד גַּדְיָא!

חֲסַל סִדּוּר פֶּסַח כְּהִלְכָתוֹ
כְּכָל מִשְׁפָּטוֹ וְחֻקָּתוֹ
כַּאֲשֶׁר זָכִינוּ לְסַדֵּר אוֹתוֹ
כֵּן נִזְכֶּה לַעֲשׂוֹתוֹ.

לַשָּׁנָה הַבָּאָה בְּאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
הַבְּנוּיָה!

אֵלִיָּהוּ הַנָּבִיא

אֵלִיָּהוּ הַתִּשְׁבִּי

אֵלִיָּהוּ הַגִּלְעָדִי

בִּמְהֵרָה יָבֹא אֵלֵינוּ

עִם מָשִׁיחַ בֶּן-דָּוִד!

לֵיל שִׁמּוּרִים הוּא לַה'
לְכָל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְדוֹרֹתָם

לשנה הבאה בארץ ישראל

[illegible]!

[illegible]

[illegible] בני-חורין!

[illegible]

עין־גב תשט״ו
כתב וציורים: רחל רוזן

נידפס על מכונה „אפסט מוליטוליט"
מפעילי ת״א